

ØF- notat nr.: 11/2007

Evaluering av Din Framtid

av

Vegard Johansen

Østlandsforskning

er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med Oppland, Hedmark og Buskerud fylkeskommuner samt Kommunaldepartementet som stiftere.

Østlandsforskning er lokalisert i høgskolemiljøet på Lillehammer. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning's viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter

ØF- notat nr.: 11/2007

Evaluering av Din Framtid

av

Vegard Johansen

Tittel: Evaluering av Din Framtid

Forfatter: Vegard Johansen

ØF-notat nr.: 11/2007

ISSN nr.: 0808-4653

Prosjektnummer: 10117

Prosjektnavn: Evaluering av Din Framtid

Oppdragsgiver: Sunne kommune og Hedmark fylkeskommune

Prosjektleder: Vegard Johansen

Referat: Østlandsforskning har foretatt en deltagercentrert evaluering av Interreg III A prosjektet Din Framtid. Evalueringens hovedmål har vært å dokumentere resultater og effekter med henblikk på prosjektets målsettinger. Evalueringens design har vært kvantitativ; vi har gjennomført fire spørreundersøkelser blant deltagerne i Din Framtid – norske og svenske elever og lærer - for å studere hvordan de har opplevd prosjektet. I alt har 239 lærere og 115 elever fra norske og svenske skoler deltatt i undersøkelsene. Rapporten finnes både på norsk og i svensk oversettelse.

Emneord: Din Framtid, evaluering, spørreundersøkelse, entreprenørskap, skole, elev, lærer, Interreg

Dato: April 2007

Antall sider: 44

Pris: Kr 100,-

Utgiver: Østlandsforskning
Serviceboks
2626 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

I oktober 2006 fikk Østlandsforskning i oppdrag fra Sunne kommune og Hedmark fylkeskommune å evaluere Interreg III A prosjektet Din Framtid. Evalueringen er ingen fullskala evaluering, men en evaluering med fokus på deltagerens opplevelser. Forskningsoppdraget har pågått fra oktober 2006 til april 2007.

I februar og mars 2007 gjennomførte Østlandsforskning to store spørreundersøkelser blant lærere og elever som har deltatt i Din Framtid. I alt fikk vi svar fra 239 lærere og 115 elever.

Evalueringen av Din Framtid har latt seg gjøre ved hjelp av tre nøkkelpersoner. Vi ønsker å takke Bjørn Alskog, Sofia Axelson og Tove Frostvik for konstruktive kommentarer i prosessen med å utarbeide spørreskjema, og godt samarbeid i forbindelse med skrivingen av sluttnotatet.

Vi vil også takke alle ungdommene og lærerne som har svart på spørreskjemaene og bidratt med den informasjonen som er grunnlaget for dette notatet.

Lillehammer, april 2007

Vegard Johansen
Prosjektleder

Ingrid Guldvik
Forskningsleder

Innhold

1	Innledning	7
1.1	Om Din Framtid og pedagogisk entreprenørskap.....	9
1.2	Problemstillinger	10
1.3	Om undersøkelsen og resultatene	11
2	Resultater og effekter av Din Framtid	13
2.1	Om informantene.....	13
2.2	Lærernes pedagogiske utvikling.....	18
2.3	Spredning av kunnskap.....	25
2.4	Vurdering av Din Framtid som organisasjon.....	26
2.5	Effekter av Din Framtid.....	28
3	Oppsummering av viktige funn.....	33
3.1	Resultater.....	33
3.2	Effekter.....	35
3.3	Anbefaling av Din Framtid.....	36
	Referanser	39
	Appendix. Aktive og mindre aktive norske skoler	41

Liste over tabeller og figurer

Tabell 1. Fra bruttoutvalg til nettoutvalg. Antall.....	11
Figur 1. Lærernes kjønn	13
Tabell 2. Lærernes kjønn ut fra Norge/Sverige-dimensjonen	13
Figur 2. Lærernes alder.....	14
Tabell 3. Lærernes alder ut fra Norge/Sverige-dimensjonen.....	14
Tabell 4. Skoleledelsen.....	14
Figur 3. Aktiv støtte fra skoleledelsen?	15
Tabell 5. Variasjonen av skoler.	16
Figur 4. Elevenes kjønn.....	16
Tabell 6. Elevenes kjønn ut fra Norge/Sverige-dimensjonen.....	17
Figur 5. Ungdomsskolen og Videregående skole.....	17
Tabell 7. Ungdomsskolen og Videregående skole ut fra Norge/Sverige-dimensjonen	17
Tabell 8. Variasjonen av skoler.	18
Figur 6. Lærernes deltakelse i regionale samlinger	18
Tabell 9. Lærernes deltakelse i regionale samlinger ut fra Norge/Sverige-dimensjonen...	19
Figur 7. Lærernes erfaring med entreprenørielle metoder.....	19
Figur 8. Har deltakelsen i prosjektet Din Framtid ført til at lærerne har flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.....	20
Figur 9. Andel lærere som har benyttet seg ulike pedagogiske metoder i etterkant av deltakelse i Din Framtid.....	21
Tabell 10. Bruk av ulike pedagogiske metoder ut fra Norge/Sverige dimensjonen. Prosent.....	22
Figur 10. Andel lærere som har fått utviklet sin undervisningsstil i etterkant av deltakelse i Din Framtid.....	23
Figur 11. Andel lærere som har hatt ulik nytte Din Framtid i forhold til sin undervisning...	24
Tabell 11. Nyttien av Din Framtid i forhold til undervisning. Prosent.....	24
Figur 12. Ulik grad av erfaringsformidling fra lærere som har deltatt på regionale samlinger	25
Tabell 12. Vurdering av Din Framtids aktiviteter, serviceinnstilling og evne til å lytte. Prosent.....	26
Figur 13. Vil du anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid? Prosent.	27
Figur 14. Hvilke metoder har du arbeidet med. Prosent.	28
Figur 15. Hva har Din Framtid bidratt med i forhold til elevenes utvikling? Prosent.	29
Figur 16. Økt kontakt mellom skolene i nettverket. Prosent.	30
Tabell 13. Vurdering av nytten av lokal utdanning/coaching. Prosent.	32

1 Innledning

Som en oppfølging av Lisboa-strategien – en felles strategi for å utvikle EU til verdens mest konkurransedyktige, kunnskapsbaserte økonomi innen 2010 – har EU satset sterkt på entreprenørskapsopplæring. Entreprenørskap ses som en grunnleggende ferdighet som må tilegnes gjennom livslang læring. Viktigheten av entreprenørskap og entreprenørskapsopplæring understrekes av følgende funn (Johansen et al. 2006):

- Entreprenørskap gir økonomisk vekst
- Entreprenørskap gir lavere arbeidsledighetsrater
- Undervisning i entreprenørskap kan bidra til å skape en mer gründerpreget kultur
- Undervisning i entreprenørskap kan utvikle ungdoms kreativitet, selvfølelse, evner til samarbeid og ansvarlighet
- Ungdom som får entreprenørskapsopplæring blir oftere entreprenører

Det er flere årsaker til at satsing på entreprenørskapsopplæring ble et satsingsområde for EU, Sverige og Norge på 1990-tallet. Vi kan nevne følgende viktige årsaker:

- Entreprenørskap har større betydning i et samfunn som i stadig sterkere grad påvirkes av en markedsorientering (Spilling 1998; Karlsen 2001)
- På begynnelsen av 1990-tallet var det lav vekst i europeisk økonomi og høy arbeidsledighet og man var på utkikk etter muligheter for å skape økt vekst og flere arbeidsplasser (Karlsen 2001; Europakommisjonen 2006a)
- På 1990-tallet var det funnet empiriske bevis for at entreprenørskapsutdanning bidro til å fremme foretaksomhet: Satsing på utdanning og entreprenørskapsopplæring er et langsiktig virkemiddel i forhold til å bedre Europas fremtidige konkurransevne (Europakommisjonen 2006b)
- Opplæring i entreprenørskap var kjent fra andre land, særlig USA, og man kunne lære av deres erfaringer (Karlsen 2001)
- Entreprenørskapsopplæring bidrar til utvikling av generelle og spesifikke entreprenørielle egenskaper som kan være til fordel for samfunnet, ikke bare i næringslivssammenheng

I 2003 la den norske Regjeringen fram en plan for en helhetlig innovasjonspolitik, der de blant annet satte som mål at Norge skal være et av verdens mest nyskapende land (NHD 2003). Et av flere satsningsområder for å oppfylle planens mål var entreprenørskap og satsing på entreprenørskapsopplæring. I 2004 kom strategiplanen *Se mulighetene og gjøre noe med dem!* som handlet om entreprenørskap i utdanningen og var en oppfølging av innovasjonsplanen

(UFD, KRD og NHD 2004). Målet er at det norske utdanningssystemet skal bli blant de beste i verden når det gjelder opplæring i entreprenørskap.

I Sverige har man på lignende vis som det norske politiske miljø, hatt et sterkt fokus på entreprenørskap og entreprenørskapsopplæring. Som Norge har også Sverige en klar strategi, og NUTEK – ”Verket för näringslivsutveckling” – støtter, for eksempel, lokale prosjekter i en størrelsesorden på 145 millioner årlig (2007). I begge land ser vi den samme definisjonen av entreprenørskap:

Entreprenörskap är en dynamisk och social process, där individer, enskilt eller i samarbete, identifierar möjligheter och gör något med dem för att omforma idéer till praktiska och målinriktade aktiviteter i sociala, kulturella eller ekonomiska sammanhang.

Med denne definisjonen forstås entreprenørskap i en bred betydning, og ikke i den smalere betydning der vi primært fokuserer på det å starte nye foretak og drive dem. Entreprenørskap handler her om å være foretaksom, å gå fra ide til praktisk handling, og i både økonomiske, kulturelle og sosiale sammenhenger.

Den bredere definisjonen av entreprenørskap er også grunnlaget for forståelsen av entreprenørskapsopplæring i det norske og svenske utdanningssystemet. EU-kommisjonen (se Johansen et al. 2006) har videre fokusert på at man bør skille mellom to forståelser av entreprenørskap i utdanningssystemet; a) Det mer spesifikke begrepet som handler om å lære hvordan man starter og driver foretak, og b) det bredere begrep som handler om å utvikle generelle entreprenørielle egenskaper som kreativitet, ansvarsfølelse, samarbeidsevner osv...

Din Framtid er et av en lang rekke norske og svenske tiltak/prosjekt som er i tråd med de nasjonale satsinger på opplæring i entreprenørskap. Prosjektet har som utgangspunkt den bredere forståelsen av entreprenørskapsopplæring. Hovedfokuset for Din Framtid har imidlertid først og fremst vært å utdanne og coache lærerne i ungdomsskolen og videregående skole i utvalgte pedagogiske verktøy og metoder, samt holdninger som stimulerer til nytenkning. Dette har skjedd gjennom utvikling av både nye ukjente og mer kjente metoder.

I oktober 2006 fikk Østlandsforskning i oppdrag fra Sunne kommune og Hedmark fylkeskommune å evaluere Interreg III A prosjektet Din Framtid. Evalueringen er ingen fullskala evaluering, men en evaluering med fokus på deltagerens opplevelser. Forskningsoppdraget har pågått fra oktober 2006 til april 2007.

La oss se nærmere på prosjektet Din Framtid. Til dette benytter vi rapporter og notater overlevert av prosjektledelsen i Din Framtid.

1.1 Om Din Framtid og pedagogisk entreprenørskap

Din Framtid er et EU-prosjekt med Sunne kommune som prosjekteier i Sverige og Hedmark fylkeskommune som prosjekteier i Norge. Prosjektet tar opp to viktige samfunnsutfordringer. Det ene er at mange elever faller fra eller foretar omvalg underveis i videregående opplæring, og det andre er at den svenske og norske skolen ikke er rustet for nye samarbeidsformer som nettverks- og prosjektsamarbeid.

Prosjektet, som ble påbegynt i april 2005 og avsluttes i april 2007, har kostet rundt 10 millioner å gjennomføre (6 millioner på svensk side og 4 millioner på norsk side). Fra Norge deltar 7 skoler og fra Sverige 19 skoler.

Prosjektets visjon er at Indre Skandinavia skal bli et tyngdepunkt for ungt entreprenørskap i Europa, og prosjektets mål har vært:

At ungdom utvikler egen identitet og vitalitet for å skape livsgrunnlag for seg selv og samfunnet i Indre Skandinavia och att de med nya kunskaper kan förverkliga idéer och skapa förutsättningar att kunna försörja sig i Inre Skandinavien.

I prosjektet har man forsøkt å trene og skolere lærere i ungdomsskolen og videregående skole i et utvalg pedagogiske verktøy og metoder. Tanken er at skoleringen vil bidra til et kompetanseløft blant lærerne og at elevene får en bedre undervisning, som vil bidra til at de utvikler egenskaper som kreativitet, nysgjerrighet, evner til samarbeid, evner for problemløsning, ansvarsfølelse m.m.

Som en samlebetegnelse for de verktøy, metoder og holdninger som lærerne har fått en kompetanseutvikling i gjennom Din Framtid, brukes begrepet pedagogisk entreprenørskap av Din Framtids prosjektledelse. Vi skal se kort på hva som ligger i dette.

I deres gjennomgang av norsk og europeisk entreprenørskapsopplæring, skriver Johansen (et. al 2006) at begrepene entreprenør og entreprenørskap blir forstått på ulike måter. Tradisjonelt har man hatt en snever økonomisk forståelse, men i utdanningssystemene i Europa har man brukt en bredere definisjon enn ren bedriftsetablering. Entrepenørskapsopplæring blir forstått som utvikling personlige egenskaper, formell kunnskap og holdninger. Det er også i en slik sammenheng vi må forstå begrepet pedagogisk entreprenørskap, som til en viss grad er innført i Norge og Sverige. Pedagogisk entreprenørskap er utvikling på system-/organisasjonsnivå: Skolen gjennom lærerne er entreprenører ved at de utvikler sin pedagogikk.

Med andre ord er fokuset i prosjektet Din Framtid at deltakende lærere skal få et kompetanseløft som gjør at de driver pedagogisk utviklingsarbeid, for eksempel i forhold til endringer i samarbeidsformer, utvikling av nye arbeidsformer som prosjektarbeid, elevmedvirkning, lokalorientert undervisning, elevbedrift m.m.

I tillegg til denne evalueringen som Østlandsforskning gjennomfører, har Din Framtids prosjektledelse foretatt en intern redegjørelse for prosjektets resultater. Denne redegjørelsen viser at Din Framtid har:

- Etablert nettverk mellom 27 skoler fra kommuner i Innlandet/Indre Skandinavia.
- Gjennomført 1600 timer med kompetanseutvikling med i alt 2000 lærere.
- Gjennomført 8 regionale konferanser, samt rundt 70 lokale kurs.
- Gjennomført coaching og rådgivning blant lærere i forbindelse med utviklingsprosesser.
- Økt samarbeidet mellom Høgskolen i Hedmark og Karlstad Universitet, og gjennom det skapt et forprosjekt med mål om å føre området entreprenørskap inn i lærerutdanningen.
- Utviklet og etablert strukturer for overgangen mellom grunnskole og videregående skole og mellom skole og næringsliv.
- Gjennomført 1 forskningsprosjekt.

1.2 Problemstillinger

Evalueringen av *Din Framtid* har bygd på resultatorientert evalueringstradisjon, det vil si at formålet har vært å dokumentere resultater/effekter av prosjektet. Med *resultater* forstås her i hvilken grad man har oppnådd spesifikke mål eller oppsatte intensjoner, mens med *effekter* forstås mer uintenderte følger som gjerne kommer på et senere tidspunkt enn resultatene.

Følgende problemstillinger er søkt belyst:

Resultater

- Har det skjedd en pedagogisk utvikling blant lærerne som har deltatt i prosjektet?
  - Bruk av nye pedagogiske verktøy
  - Bruk av nye arbeidsmetoder
  - Ny undervisningsstil
  - Utfordret til å vurdere egen undervisning og stimulert til å se nye muligheter
- Har det vært en spredningseffekt der lærerne som har deltatt i prosjektet har formidlet erfaringer videre til lærerkollegiet?
- Har Din Framtid tilbudt aktiviteter av høy kvalitet, vært serviceinnstilte og lydhøre?

Effekter

- Hvilken nytte har elevene hatt av å delta i Din Framtid?
- Har skolene/lærerne fått økt samarbeid med andre skoler i nettverket, samt med lokalt næringsliv/organisasjonsliv?
- Hvilken nytte har lærerne hatt av lokal coaching?

1.3 Om undersøkelsen og resultatene

Prosessen med å gjennomføre evalueringen av Din Framtid begynte med et møte i november 2006. Her la referansegruppen fra Din Framtid og Østlandsforskning grunnlaget for evalueringen og kartleggingen av lærere og elevers oppfatninger og erfaringer i forhold til prosjektet. Spørsmålene i spørreskjemaene er således utarbeidet i dialog mellom referansegruppen og Østlandsforskning.

Etter en pilotundersøkelse blant et lite utvalg lærere og elever foretok vi en nettbasert innsamling i februar og mars 2007. Resultatene ses i tabellen under.

Tabell 1. Fra bruttoutvalg til nettoutvalg. Antall.

	Norske lærere	Svenske Lærere	Samlet lærere	Norske elever	Svenske elever	Samlet elever
Bruttoutvalg	106	419	525	182	450	632
Nettoutvalg	69	170	239	78	37	115
Svarprosent	65	41	46	43	8	18

I alt fikk 106 lærere fra Norge, 419 lærere fra Sverige, 182 elever fra Norge og 450 elever fra Sverige mulighet til å delta i undersøkelsen. Vi fikk svar fra 170 svenske lærere, 69 norske lærere, 78 norske elever og 37 svenske elever. Svarprosenten for de ulike gruppene er således svært ulike, og vi kan kategorisere dem slik:

- Svarprosenten på 65 for norske lærere er veldig bra.
- Svarprosentene på 41 for svenske lærere og 43 for norske elever er akseptable.
- Svarprosenten på 8 for svenske elever er elendig. Årsaken til at så få svenske elever har deltatt er at de svenske skolene nektet å oversende e-postadresser til deres elever, og at de selv skulle gjennomføre undersøkelsen i skoletiden gjennom at vi satte opp en egen nettside med deres undersøkelse. Lærerne ved de ulike skolene har ikke oppfylt sin rolle og derfor er det bare noen få klasser som har svart på undersøkelsen.

De øvrige svarprosentene, utenom for svenske elever, forteller oss at kartleggingen skulle gi et godt grunnlag for å si noe om resultatene og effektene av prosjektet Din Framtid.

Vi har spurt Din Framtids ledelse om prosjektet er felles eller om det er store forskjeller i den norske og svenske måten å arbeide på. Svaret her var at man ønsket at resultatene skulle ses samlet, men gjerne at vi kunne vise norske og svenske resultater også. I tilknytning til dette diskuterte vi om det var viktig å vekte slik at norske lærere samlet og svenske lærere samlet gis like stor betydning. Ifølge ledelsen ved Din Framtid er prosjektet et fellesprosjekt og det er i denne sammenhengen ikke relevant å se på norske og svenske lærere som to ulike grupper. Med andre ord har vi ikke foretatt noen vektning.

2 Resultater og effekter av Din Framtid

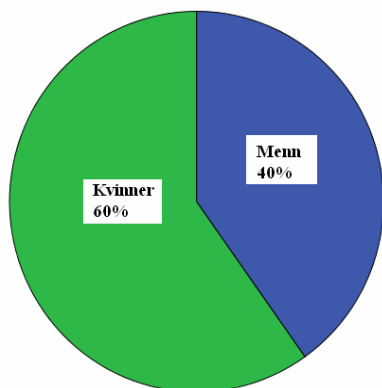
Dette kapitlet er delt inn i 5 delkapitler:

- 2.1 Om informantene
- 2.2 Lærernes pedagogiske utvikling
- 2.3 Spredning av kunnskap
- 2.4 Vurdering av Din Framtid som organisasjon
- 2.5 Effekter av Din Framtid

2.1 Om informantene

Lærere

Vi skal her se på noen bakgrunnsvariabler i forhold til respondentene. Vi begynner med å se på lærerne som har deltatt i undersøkelsen.

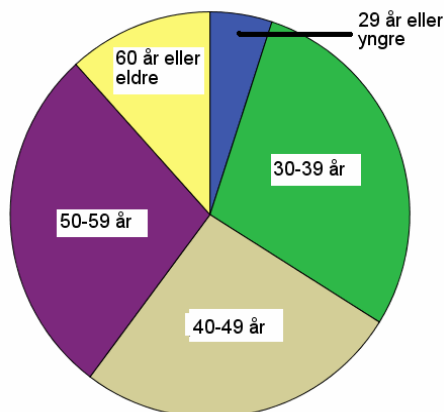
Figur 1. Lærernes kjønn

N = 239

Tabell 2. Lærernes kjønn ut fra Norge/Sverige-dimensjonen

	Norge			Sverige		
	Menn	Kvinner	Samlet	Menn	Kvinner	Samlet
Prosent	52	48	100	35	65	100
Antall	36	33	69	60	110	170

Som vi ser av figuren har vi 40 prosent menn og 60 prosent kvinner i utvalget. Det er imidlertid forskjeller i utvalget fra Norge og Sverige. I Norge er det en rimelig jevn fordeling av menn og kvinner, mens i Sverige er det en klar overvekt kvinner (65 prosent).

Figur 2. Lærernes alder.
N = 239

Tabell 3. Lærernes alder ut fra Norge/Sverige-dimensjonen

	Norge					Sverige				
	-39 år	40-49	50-59	60 år +	Samlet	-39 år	40-49	50-59	60 år +	Samlet
Prosent	23	17	42	17	100	38	30	22	9	100
Antall	16	12	29	12	69	65	51	38	16	170

Figuren viser at hele 85 prosent av utvalget er mellom 30 til 59 år, 5 prosent er 29 år eller yngre, mens 12 prosent er 60 år eller eldre. Som vi ser av tabellen er det igjen forskjeller mellom Norge og Sverige; mens hele 6 av 10 norske lærere er 50 år eller eldre, er det tilsvarende bare 31 prosent av de svenske lærerne.

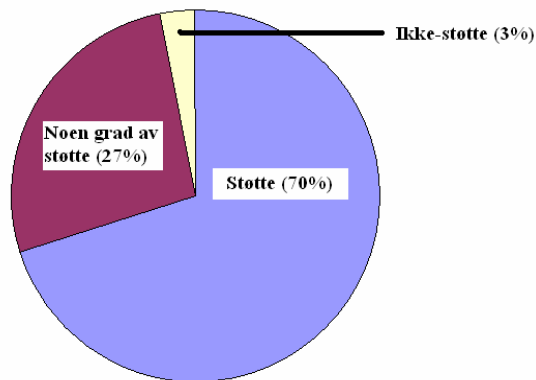
Tabell 4. Skoleledelsen.

	Norge			Sverige			Samlet		
	Ja	Nei	Samlet	Ja	Nei	Samlet	Ja	Nei	Samlet
Prosent	22	78	100	7	94	100	11	89	100
Antall	15	53	68	11	159	170	26	212	238

Som vi ser av tabellen er 11 prosent i utvalget en del av skoleledelsen, mens 89 prosent ikke er det. Det er imidlertid en større andel i Norge som er en del av skoleledelsen (22 prosent) i forhold til Sverige (7 prosent).

Vi har også spurt om lærerne har opplevd at skoleledelsen aktivt har støttet prosjektet "Din Framtid".

Figur 3. Aktiv støtte fra skoleledelsen?

N = 195

Samlet sier 70 prosent at skoleledelsen aktivt har støttet prosjektet Din Framtid, 27 prosent opplever noen grad av støtte, mens 3 prosent opplever liten støtte. Blant norske lærere opplever 81 prosent at skoleledelsen aktivt har støttet prosjektet Din Framtid, de resterende 19 prosent har opplevd noen grad av støtte. Blant svenske lærere opplever 65 prosent at skoleledelsen aktivt har støttet prosjektet Din Framtid, 31 prosent opplever noen grad av støtte, og 4 prosent opplever ingen støtte.

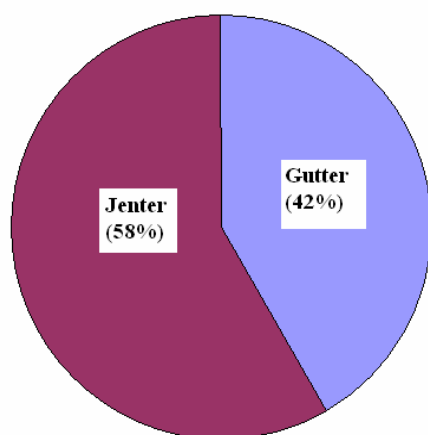
I neste tabell ser vi nærmere på variasjonen av lærerne i forhold til skoler. Det deltar lærere fra 7 norske skoler og lærere fra 16 svenske skoler.

Tabell 5. Variasjonen av skoler.

	Antall	Prosent
Norge		
Eidskog ungdomskole	6	9
Nord-Østerdal videregående skole	6	9
Sentrum videregående skole	10	15
Solør videregående skole	13	19
Tynset ungdomskole	16	24
Våler ungdomskole	5	8
Øvrebyen videregående skole	11	16
Samlet	67	100
Sverige		
Centralskolan	8	5
Hammarlundens skola	14	8
Hammarö utbildningscenter	3	2
Jättestensskolan	31	19
Kyrkebyskolan	5	3
Malung/Sälens gymnasieskola	19	11
Mörmoskolan	21	13
Nobelgymnasiet	14	8
Sannerudsskolan	3	2
Solbergagymnasiet	10	6
Södra Viken	4	2
Tingvallagymnasiet	4	2
Tullholmsgymnasiet	10	6
Älvstrandsgymnasiet	3	2
Årjängs gymnasieskola	3	2
Åsfjärdens utbildningscenter	16	10
Total	168	100

Elever

Etter denne oversikten over lærerne skal vi se på respondentene i elevundersøkelsen. Vi begynner med en oversikt over gutter og jenter.

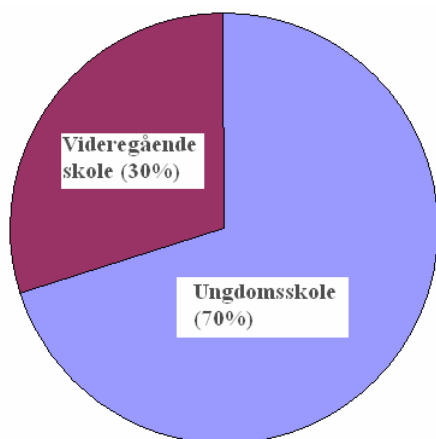

Figur 4. Elevenes kjønn
N = 115

Tabell 6. Elevenes kjønn ut fra Norge/Sverige-dimensjonen

	Norge			Sverige		
	Gutter	Jenter	Samlet	Gutter	Jenter	Samlet
Prosent	37	63	100	51	49	100
Antall	29	49	78	19	18	37

Som vi ser av figuren er det en overvekt av jenter i utvalget (58 prosent) i forhold til gutter (42 prosent). I tabellen under finner vi at fordelingen er jevn i Sverige, mens i Norge er det 63 prosent jenter og 37 prosent gutter.

Figur 5. Ungdomsskolen og Videregående skole

N = 115

Tabell 7. Ungdomsskolen og Videregående skole ut fra Norge/Sverige-dimensjonen

	Norge			Sverige		
	Ungdomsskole	Videregående	Samlet	Ungdomsskole	Gymnasiet	Samlet
Prosent	65	35	100	81	19	100
Antall	51	27	78	30	7	37

Vi ser av figuren at det er en overvekt av elever fra ungdomsskolen som har deltatt (70 prosent) sammenlignet med elever fra videregående skole (30 prosent). I tabellen kommer det frem at forskjellen er større i Sverige (81 prosent) sammenlignet med Norge (65 prosent).

Blant elevene sier 73 prosent at de kjenner til prosjektet Din Framtid, mens 27 prosent ikke kjenner til prosjektet. Blant de svenske elevene kjenner 78 prosent til prosjektet, mens 70 prosent av de norske elevene kjenner prosjektet.

I tabellen på neste side ser vi på variasjonen i skoler. Elever fra bare 3 svenske skoler har deltatt, mens elever fra 6 norske skoler har deltatt.

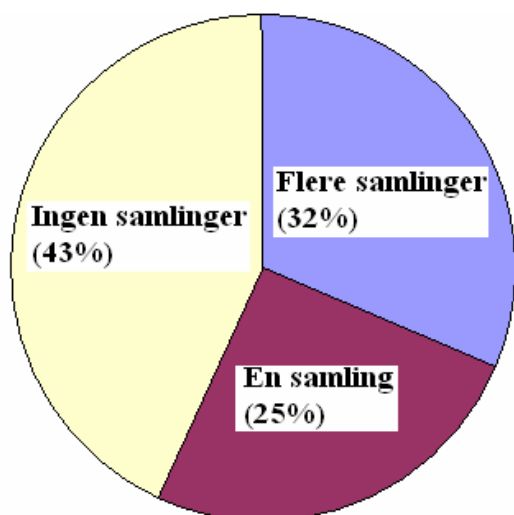
Tabell 8. Variasjonen av skoler.

	Antall	Prosent
Norge		
Eidskog ungdomskole	4	5
Nord-Østerdal videregående skole	12	15
Sentrum videregående skole	7	9
Tynset ungdomskole	29	37
Våler ungdomskole	18	23
Øvrebyen videregående skole	8	10
Samlet	78	100
Sverige		
BrobyGrafiska Utbildning	4	11
Malung/Sälens gymnasieskola	3	8
Mörmoskolan	30	81
Samlet	37	100

2.2 Lærernes pedagogiske utvikling

Fokuset i prosjektet Din Framtid er at de deltagende lærerne skal få et kompetanseløft som gjør at de driver pedagogisk utviklingsarbeid, for eksempel i forhold til endringer i samarbeidsformer, utvikling av nye arbeidsformer som prosjektarbeid, elevmedvirkning, lokalorientert undervisning, elevbedrift m.m. I dette delkapitlet skal vi se på om lærerne oppfatter at de har hatt en pedagogisk utvikling gjennom deltakelse i Din Framtid.

Vi begynner med å se på hvor mange av respondentene som har deltatt på regionale samlinger i regi av Din Framtid.

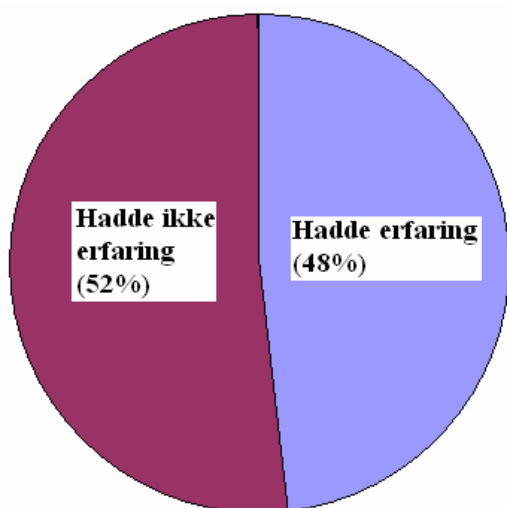
Figur 6. Lærernes deltakelse i regionale samlinger
N = 236

Tabell 9. Lærernes deltakelse i regionale samlinger ut fra Norge/Sverige-dimensjonen

	Norge				Sverige			
	Ja, flere	Ja, en	Ingen	Samlet	Ja, flere	Ja, en	Ingen	Samlet
Prosent	32	23	45	100	31	26	43	100
Antall	22	16	31	69	52	44	71	167

Figuren viser at 43 prosent ikke har deltatt på regionale samlinger i regi av Din Framtid, mens 57 prosent har deltatt; 32 prosent har deltatt i flere regionale samlinger og 23 prosent har deltatt på en samling. Det er svært små forskjeller mellom de norske og svenske lærerne.

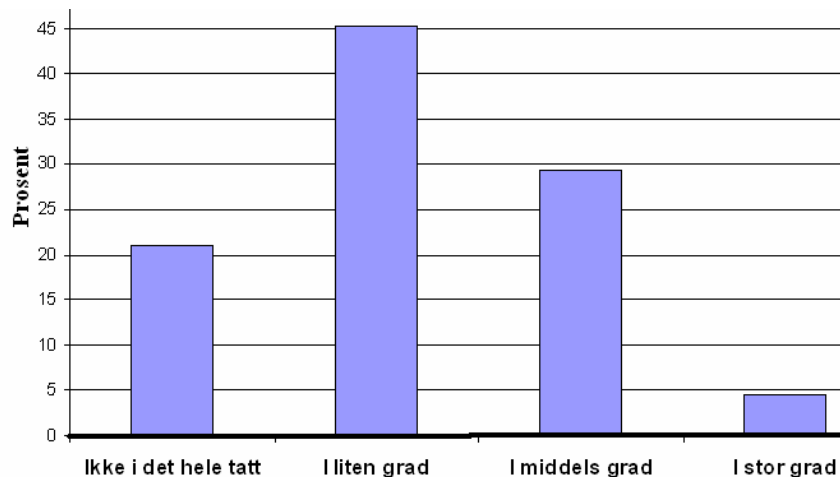
Vi ønsket videre å vite noe mer om erfaringen respondentene hadde med pedagogisk entreprenørskap, og har derfor spurt om lærerne hadde erfaring med undervisning i ”entreprenørielle” metoder før prosjektet Din Framtid.

Figur 7. Lærernes erfaring med entreprenørielle metoder
N = 183

Figuren viser at samlet hadde 48 prosent av lærerne erfaring med undervisning i ”entreprenørielle” metoder før prosjektet, mens 52 prosent ikke hadde slik erfaring. I dette spørsmålet fant vi at det var flere norske lærere med erfaring fra entreprenørielle metoder (61 prosent) sammenlignet med svenske lærere (42 prosent).

Det første punktet i forhold til pedagogisk utvikling blant lærerne er om deltakelsen i Din Framtid har bidratt til at de har utviklet sin pedagogiske verktøykiste.

Figur 8. Har deltakelsen i prosjektet Din Framtid ført til at lærerne har flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.

N = 181

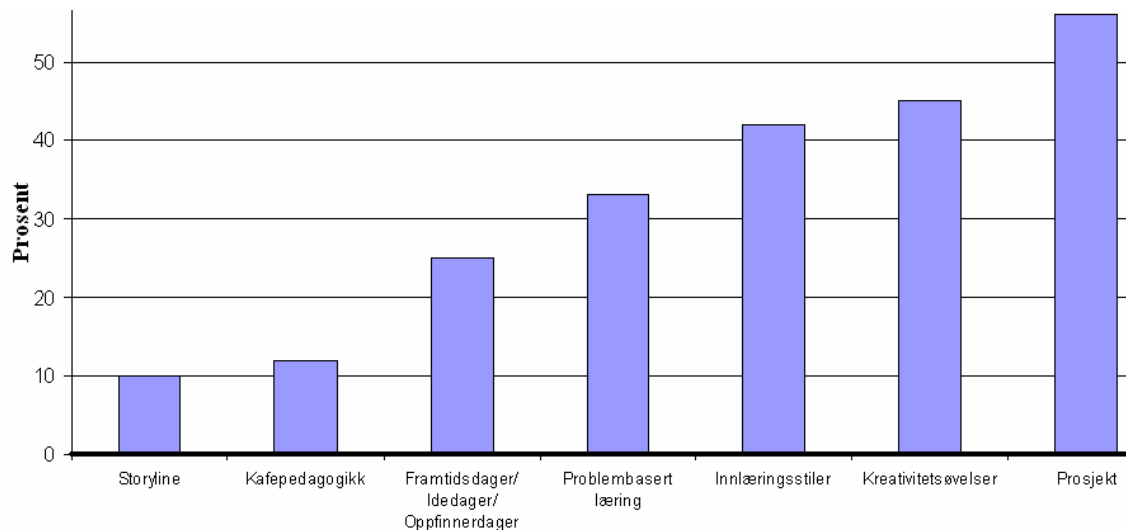
Samlet sier 4 prosent at de i stor grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på og 29 prosent sier at dette har skjedd i middels grad. På den andre siden har 45 prosent i liten grad fått flere pedagogiske verktøy, mens 21 prosent ikke har opplevd noen utvikling. Det er store forskjeller mellom Norge og Sverige:

- 58 prosent av de norske lærerne sier at de i middels/stor grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på, mens 42 prosent sier at de i liten/ingen grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.
- 21 prosent av de svenske lærerne sier at de i middels/stor grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på, mens 79 prosent sier at de i liten/ingen grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.

Vi har videre sett nærmere på de med høy deltakelse i Din Framtid (Deltakelse på regionale samlinger). Blant disse sier 37 prosent at de i middels/stor grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på, mens 63 prosent sier at de i liten/ingen grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.

Et annet poeng er om opplevelsen av den faglige kvaliteten på seminarene til Din Framtid har virket inn på om lærerne har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på. Vi ser en klar tendens til at de som er fornøyd med den faglige kvaliteten (54 prosent) i større grad har utviklet sin undervisningsform/stil sammenlignet med de som er usikre/utilfreds med den faglige kvaliteten: 43 prosent i førstnevnte gruppe har utviklet sin undervisningsform/stil, sammenlignet med 23 prosent blant de som ikke er like fornøyd.

Vi har deretter sett nærmere på hvilke arbeidsmetoder lærerne har benyttet seg under/i etterkant av deltakelsen i Din Framtid.

Figur 9. Andel lærere som har benyttet seg ulike pedagogiske metoder i etterkant av deltakelse i Din Framtid.

N = 169

Denne figuren viser at det er store forskjeller i bruken av de ulike pedagogiske metodene. Over 50 prosent har jobbet med prosjektmetoden, 43 prosent har drevet med kreativitetsøvelser og 41 prosent har brukt innlæringsstiler. I mellomstikket finner vi metoder som problembasert læring med 32 prosent og framtidsdager/idedager/oppfinnerdager med 24 prosent. I tillegg har 12 prosent forsøkt seg på kafepedagogikk og 10 prosent har prøvd ut metoden storyline.

Det er klare skiller mellom de 33 prosent av lærerne som i middels/stor grad har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på, sammenlignet med de 67 prosent av lærerne som sier at de i liten/ingen grad har fått flere verktøy/metoder å spille på:

- Storyline: 21 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet storyline, sammenlignet med 4 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.
- Kafepedagogikk: 25 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet kafepedagogikk, sammenlignet med 5 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.
- Framtidsdager/Idedager/Oppfinnerdager: 40 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet framtidsdager/idedager/oppfinnerdager, sammenlignet med 17 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.
- Problembasert læring: 48 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet problembasert læring, sammenlignet med 24 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.
- Innlæringsstiler: 63 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet innlæringsstiler, sammenlignet med 29 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.

- Kreativitetsøvelser: 60 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet kreativitetsøvelser, sammenlignet med 37 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.
- Prosjektmetoden: 79 prosent av de som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på har benyttet prosjektmetoden, sammenlignet med 44 prosent i den gruppen som ikke har fått flere verktøy/metoder.

I tabellen under gjengir vi ulikheter mellom Norge og Sverige. Det vi kan merke oss er at over hele linja har de norske lærerne i større grad enn de svenske benyttet seg av de ulike metodene.

Tabell 10. Bruk av ulike pedagogiske metoder ut fra Norge/Sverige dimensjonen. Prosent.

	Norge			Sverige		
	Ingen/ liten grad	Middels/ stor grad	Sum	Ingen/ liten grad	Middels/ stor grad	Sum
Storyline	84	16	100	94	6	100
Kafepedagogikk	75	25	100	96	4	100
* Ulike "dager"	62	38	100	81	19	100
Problembasert læring	60	40	100	71	29	100
Innlæringsstiler	46	54	100	66	34	100
Kreativitetsøvelser	54	46	100	56	44	100
Prosjekt	30	70	100	51	49	100

* Framtidsdager/Idedager/Oppfinnerdager

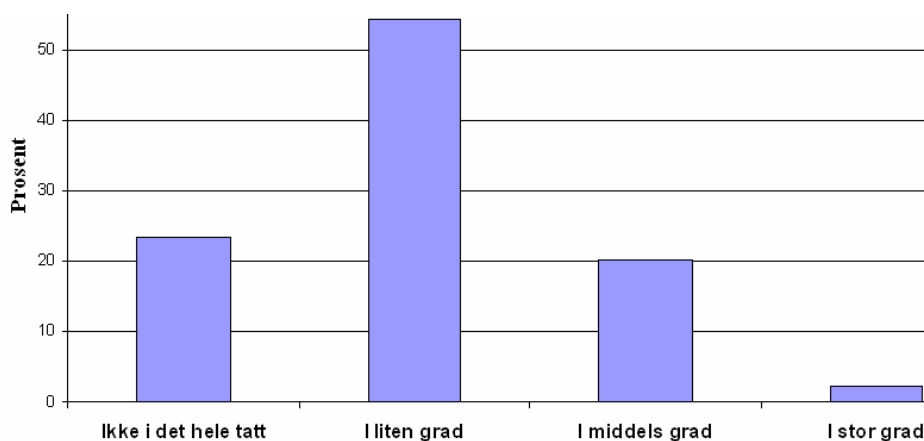
Et annet sentralt poeng er at enkelte metoder benyttes mer i ungdomsskolen enn i videregående skole, mens andre metoder benyttes mer i videregående skole enn ungdomsskolen. Vi skal kort se nærmere på dette, og her har vi slått sammen norske og svenske lærere ut fra om de arbeider på ungdomstrinnet eller i videregående skole.

- Prosjektmetoden benyttes både på videregående og i ungdomsskolen
  - 2 av 3 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad, og tilsvarende har 1 av 2 lærere på ungdomsskolen benyttet seg av metoden i middels/stor grad.
- Kreativitetsøvelser benyttes både på videregående og i ungdomsskolen
  - 5 av 10 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad, og tilsvarende har 4 av 10 lærere på ungdomsskolen benyttet seg av metoden i middels/stor grad.
- Innlæringsstiler benyttes både på videregående og i ungdomsskolen
  - Nesten 5 av 10 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad, og tilsvarende har nesten 4 av 10 lærere på ungdomsskolen benyttet seg av metoden i middels/stor grad.
- Kafepedagogikk benyttes mest på videregående
  - 1 av 4 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad mens det tilsvarende bare er 1 av 20 lærere på ungdomsskolen.
- Problembasert læring benyttes mest på videregående
  - 1 av 2 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad mens det tilsvarende bare er 1 av 5 lærere på ungdomsskolen.

- Storyline benyttes mest på videregående
  - 1 av 6 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad, mens det tilsvarende bare er 1 av 20 lærere på ungdomsskolen.
- Framtidsdager/Idedager/Oppfinnerdager benyttes mest på ungdomsskolen
  - 1 av 6 lærere på videregående har benyttet seg av metoden i middels/stor grad mens det tilsvarende bare er 1 av 3 lærere på ungdomsskolen.

Det andre punktet vi har sett på er om lærerne oppfatter det slik at de har fått utviklet sin undervisningsform.

Figur 10. Andel lærere som har fått utviklet sin undervisningsstil i etterkant av deltakelse i Din Framtid.

N = 184

Samlet sier 2 prosent at de i stor grad har fått utviklet sin undervisningsform og 20 prosent sier at dette har skjedd i middels grad. På den andre siden har 54 prosent i liten grad fått utviklet sin undervisningsform, mens 23 prosent ikke har opplevd noen utvikling. Det er store forskjeller mellom Norge og Sverige:

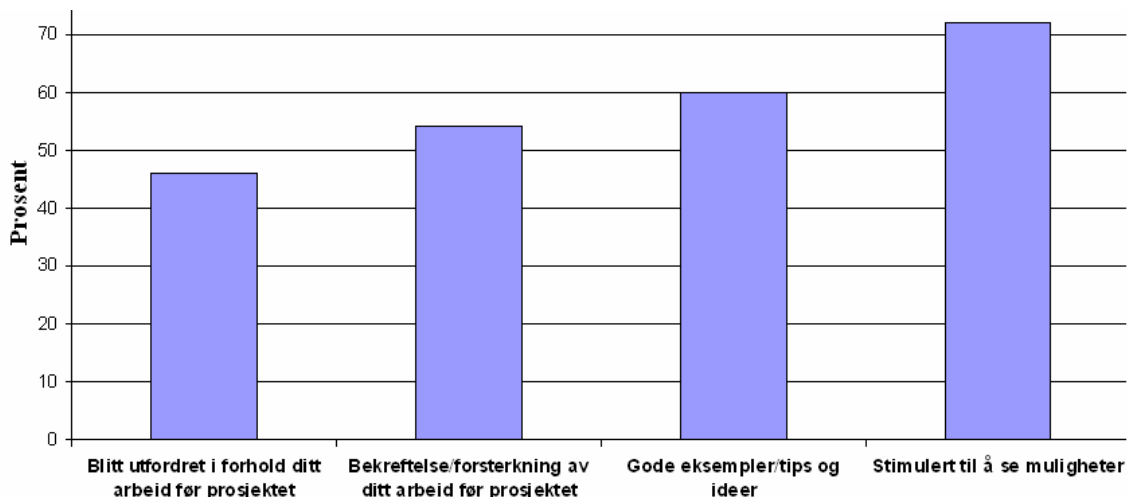
- 42 prosent av norske lærere sier at de i middels/stor grad har utviklet sin undervisningsform, mens 58 prosent sier at de i liten/ingen grad har utviklet sin undervisningsform
- 13 prosent av svenske lærere sier at de i middels/stor grad har utviklet sin undervisningsform, mens 87 prosent sier at de i liten/ingen grad har utviklet sin undervisningsform

Vi har videre sett nærmere på de med høy deltakelse i Din Framtid (Deltakelse på regionale samlinger). Blant disse sier 25 prosent at de i middels/stor grad har utviklet sin undervisningsform, mens 75 prosent sier at de i liten/ingen grad har utviklet sin undervisningsform.

Et annet poeng er om opplevelsen av den faglige kvaliteten på seminarene til Din Framtid har virket inn på om lærerne har utviklet sin undervisningsform/stil. Vi ser en klar tendens til at de som er fornøyd med den faglige kvaliteten (54 prosent) i større grad har utviklet sin

undervisningsform/stil sammenlignet med de som er usikre/utilfreds med den faglige kvaliteten: 29 prosent i førstnevnte gruppe har utviklet sin undervisningsform/stil, sammenlignet med 14 prosent blant de som ikke er like fornøyde.

Vi har så gått nærmere inn på hvilken nytte lærerne opplever at deltakelsen i Din Framtid har hatt i forhold til deres undervisning.

Figur 11. Andel lærere som har hatt ulik nytte Din Framtid i forhold til sin undervisning. N = 168-178

Hele 72 prosent har blitt stimulert til å se muligheter, 60 prosent har fått gode tips og ideer, 54 prosent har fått bekreftelse/forsterket sitt arbeid før prosjektet, mens 46 prosent har blitt utfordret i forhold til sitt tidligere arbeid. I tabellen under gjengir vi ulikheter mellom Norge og Sverige. Det vi kan merke oss her er at forskjellene er betydningsløse.

Tabell 11. Nyten av Din Framtid i forhold til undervisning. Prosent.

	Norge				Sverige			
	Ingen/ liten	Middels/ stor grad	Sum	Antall	Ingen/ liten	Middels/ stor grad	Sum	Antall
Eksempler/tips/ideer	40	60	100	57	40	60	100	118
Bekreftelse arbeid før DF	43	57	100	54	47	53	100	113
Utfordret arbeidet før DF	50	50	100	55	56	44	100	110
Stimulans; se muligheter	27	73	100	56	28	72	100	115

Boken "Din Framtid" har stått sentralt i prosjektet. Det siste punktet er å se om lærerne har lest og benyttet seg av boken i sitt arbeid. Det viser seg at samlet har 38 prosent av lærerne både lest og benyttet seg av "Din Framtid", 32 prosent har lest "Din Framtid" men ikke benyttet seg av metodene, mens 30 prosent ikke har lest boken. Det er relativt små forskjeller mellom norske og svenske lærere:

- 33 prosent av norske lærere har både lest og benyttet seg av "Din Framtid", 30 prosent har lest "Din Framtid" men ikke benyttet seg av metodene, mens 37 prosent ikke har lest boken

- 41 prosent av svenske lærere har både lest og benyttet seg av "Din Framtid", 33 prosent har lest "Din Framtid" men ikke benyttet seg av metodene, mens 27 prosent ikke har lest boken

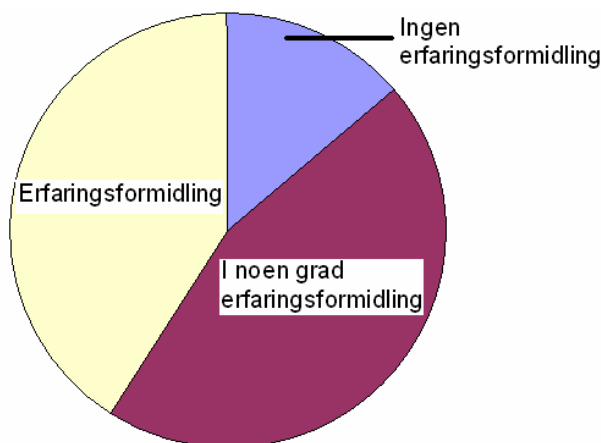
2.3 Spredning av kunnskap

Et annet sentralt mål med Din Framtid har vært at lærdommene fra prosjektet skal spres. Vi begynner med å se på om det er de samme lærerne som har deltatt i flere regionale samlinger eller om det har vært ulike lærere som har deltatt på ulike samlinger. Det viser seg at:

- Samlet sier 40 prosent at "Noen utvalgte lærere har deltatt på samlingene", 41 prosent mener at "Noen lærere har deltatt på flere samlinger, mens andre bare har deltatt en gang", og 19 prosent mener at "Ulike lærere har deltatt på ulike samlinger"
- 33 prosent av norske lærere mener at "Noen utvalgte lærere har deltatt på samlingene", 53 prosent mener at "Noen lærere har deltatt på flere samlinger, mens andre bare har deltatt en gang", og 14 prosent mener at "Ulike lærere har deltatt på ulike samlinger"
- 44 prosent av norske lærere mener at "Noen utvalgte lærere har deltatt på samlingene", 36 prosent mener at "Noen lærere har deltatt på flere samlinger, mens andre bare har deltatt en gang", og 20 prosent mener at "Ulike lærere har deltatt på ulike samlinger"

Vi skulle gjerne sett dette i forhold til de enkelte skolene, men faktum er at det innad blant lærerne ved skolene er en veldig sterk variasjon i hvordan de har opplevd dette temaet.

Spørsmålet er så om det har vært en spredningseffekt der lærerne som har deltatt på samlinger i regi av Din Framtid har formidlet erfaringer videre til lærerkollegiet.

Figur 12. Ulik grad av erfaringsformidling fra lærere som har deltatt på regionale samlinger
N = 186

Samlet mener 41 prosent av respondentene at lærerne som deltok på samlinger i Din Framtid har formidlet sine erfaringer til lærerkollegiet, 45 prosent mener de har gjort dette i noen grad,

og 14 prosent mener at de ikke har gjort dette. Det er imidlertid forskjeller mellom Norge og Sverige:

- Norske lærere: 50 prosent av respondentene mener at lærerne som deltok på samlinger i Din Framtid har formidlet sine erfaringer til lærerkollegiet, 40 prosent mener de har gjort dette i noen grad, og 10 prosent mener at de ikke har gjort dette
- Svenske lærere: 37 prosent av respondentene mener at lærerne som deltok på samlinger i Din Framtid har formidlet sine erfaringer til lærerkollegiet, 48 prosent mener de har gjort dette i noen grad, og 16 prosent mener at de ikke har gjort dette

Det er en middels korrelasjon mellom om man oppfatter at skoleledelsen har tilrettelagt for formidling av erfaringer fra samlinger i regi av Din Framtid, og om lærerne oppfatter at slik erfaringsoverføring har funnet sted.

- I Norge sier 50 prosent at skoleledelsen har tilrettelagt for erfaringsoverføring, 35 prosent i noen grad, og 15 prosent mener skoleledelsen ikke har gjort dette.
- I Sverige sier 36 prosent at skoleledelsen har tilrettelagt for slik erfaringsoverføring, 41 prosent i noen grad, og 23 prosent mener skoleledelsen ikke har gjort dette.

2.4 Vurdering av Din Framtid som organisasjon

Vi har også bedt lærerne om å vurdere en rekke påstander knyttet til organiseringen og administrasjonen av Din Framtid. Påstandene finner leseren i tabellen under. Det viser seg at de fleste lærerne er positive.

Tabell 12. Vurdering av Din Framtids aktiviteter, serviceinnstilling og evne til å lytte. Prosent.

	Uenig	Usikker	Enig	Sum	Antall
DF har vært lite serviceinnstilte	61	34	5	100	152
DF har tilbydd aktiviteter av høy kvalitet	15	28	57	100	155
Utilfreds med faglig kvalitet ved seminarer	54	31	15	100	144
DF har vært lydhøre for innspill fra lærerne	13	27	60	100	149

61 prosent er uenige i at Din Framtid har vært lite serviceinnstilte, 5 prosent er enige, mens 34 prosent er usikre. De svenske lærerne er mer positive til Din Framtids service enn de norske lærerne:

- Norske lærere; 44 prosent er uenige i påstanden, 48 prosent usikre, 8 prosent enige.
- Svenske lærere; 70 prosent er uenige i påstanden, 27 prosent usikre, 3 prosent enige.

57 prosent er enige i at Din Framtid har tilbydd aktiviteter av høy kvalitet, 15 prosent er uenige, mens 34 prosent er usikre. De svenske lærerne er mer positive enn de norske:

- Norske lærere; 14 prosent er uenige i påstanden, 42 prosent usikre, 44 prosent enige.
- Svenske lærere; 15 prosent er uenige i påstanden, 22 prosent usikre, 63 prosent enige.

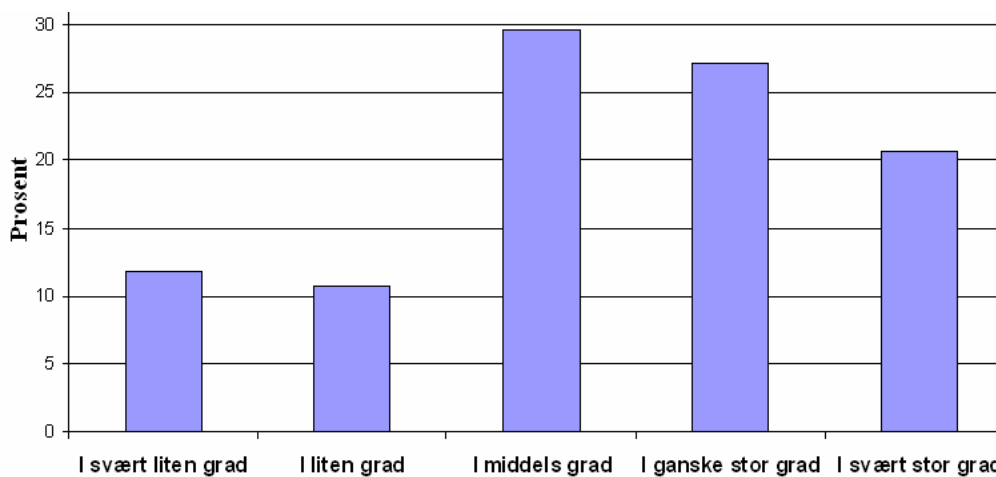
54 prosent er tilfredse med Din Framtids faglige kvalitet ved seminarer, 15 prosent er utilfredse, mens 31 prosent er usikre. De svenske lærerne er mer positive enn de norske lærerne:

- Norske lærere; 44 prosent er tilfredse, 41 prosent usikre, 15 prosent utilfredse.
- Svenske lærere; 59 prosent er tilfredse, 26 prosent usikre, 5 prosent utilfredse.

60 prosent mener at Din Framtid har vært lydhøre for innspill fra lærerne, 13 prosent er uenige i dette, mens 27 prosent er usikre. De svenske lærerne opplever Din Framtid som mer lydhøre enn de norske lærerne:

- Norske lærere; 17 prosent er uenige i påstanden, 40 prosent usikre, 43 prosent enige.
- Svenske lærere; 11 prosent er uenige i påstanden, 21 prosent usikre, 68 prosent enige.

Vi har også spurt om lærerne vil anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid.

Figur 13. Vil du anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid? Prosent. N = 169

Vel halvparten, 49 prosent, vil i stor grad anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid, 30 prosent vil anbefale slike prosjekter i middels grad, mens 22 prosent vil i liten grad anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid. Det at vel 50 prosent vil anbefale prosjektet er et OK tall. Det er imidlertid forskjeller mellom Norge og Sverige:

- Norske lærere: 9 prosent vil i liten grad anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid, 45 prosent vil anbefale det i middels grad, mens 46 prosent vil anbefale prosjekter som Din Framtid i stor grad.
- Svenske lærere: 29 prosent vil i liten grad anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid, 22 prosent vil anbefale det i middels grad, mens 49 prosent vil anbefale prosjekter som Din Framtid i stor grad.

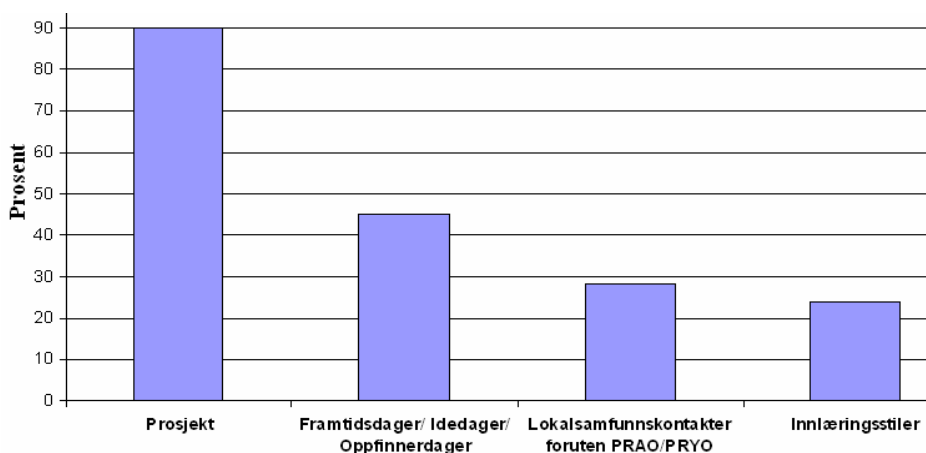
2.5 Effekter av Din Framtid

Som vi skriver i innledningen forstår vi med *resultater* i hvilken grad man har oppnådd spesifikke mål eller oppsatte intensjoner, mens med *effekter* forstås mer uintenderte følger av prosjektet. Det kan være vanskelig å skille mellom hva som er effekter og hva som er resultater, men vi har likevel forsøkt å gjøre et skille. I dette delkapitlet skal vi se på følgende ”effekter”:

- Hvilken nytte har elevene hatt av å delta i Din Framtid?
  - Evnen til å se at de kan påvirke deres egen framtid
  - Evner til problemløsning og samarbeid
  - Kunnskap om lokalsamfunnet
  - Nyten av å jobbe tverrfaglig og motivasjon for læring
  - Måltrettet og rustet i forhold til utdanning og jobb
  - Entreprenørielle holdninger
- Økt samarbeid
  - Mellom skolene/lærerne i nettverket.
  - Mellom skole og lokalt næringsliv/organisasjonsliv.
  - Mellom lærer og lokalt næringsliv/organisasjonsliv.
- Nyten av lokal coaching.

Ideen bak prosjektet Din Framtid er at skoleringen vil bidra til et kompetanseløft blant lærerne som fører til at deres elever får en bedre undervisning. Ved at elevene jobber med varierte og entreprenørielle arbeidsmåter er tanken, igjen, at dette vil bidra til at de utvikler egenskaper som kreativitet, nysgjerrighet, evner til samarbeid, evner for problemløsning, ansvarsfølelse m.m. Det er viktig å påpeke at svarprosenten blant de svenske elevene er veldig lav og at vi bare har fått svar fra elever ved 3 skoler. Selv om svarprosenten for de norske elevene er akseptable, betyr dette at vi må være svært kritiske i forhold til å generalisere fra utvalget til populasjonen.

Vi skal begynne med å se på hvilke metoder elevene har arbeidet med.

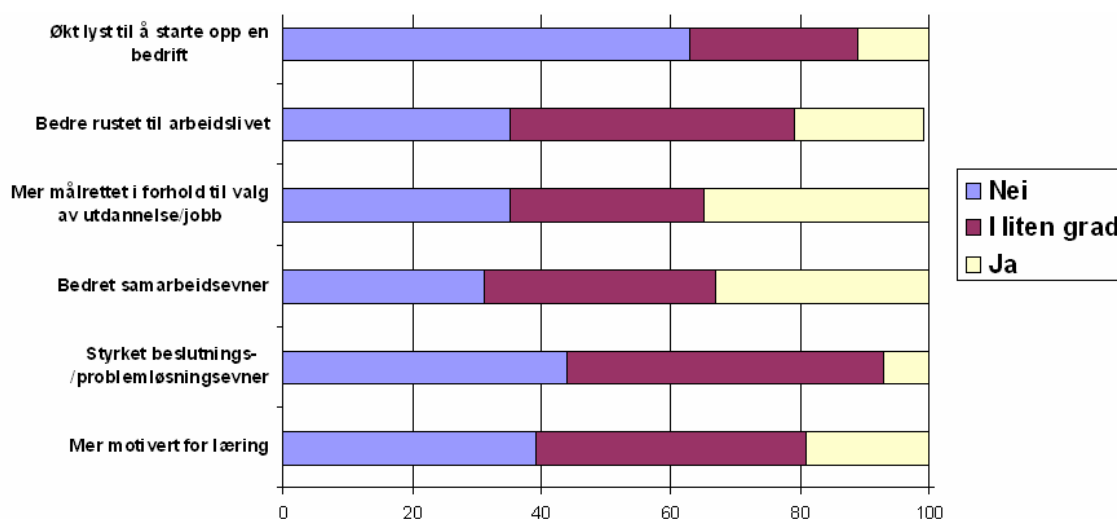
Figur 14. Hvilke metoder har du arbeidet med. Prosent.

N = 115

Som vi ser av figuren er prosjektmetoden noe de aller fleste elevene kjenner til og har arbeidet med (90 prosent). Nesten halvparten (46 prosent) har deltatt på Framtidsdager/Idedager/Oppfinnerdager. I underkant av 30 prosent har arbeidet med lokalsamfunnskontakter foruten PRAO/PRYO, og 22 prosent har arbeidet med innlæringsstiler.

Vi har videre sett nærmere på hvordan elevene opplever undervisningen. I forhold til påstanden ”Undervisningen vår er variert” er 55 prosent enige i påstanden, 19 prosent er uenige, mens 26 prosent er usikre på hva de skal mene. I forhold til elevmedvirkning har vi kommet med påstanden ”Elevene er ikke med på å organisere undervisningen”: 26 prosent er uenige i påstanden, 37 prosent er enige, mens 37 prosent er usikre på hva de skal mene.

Vi skal nå se nærmere på elevenes vurderinger og lærernes vurderinger av om entreprenøriell undervisning bidrar til å utvikle ønskede egenskaper hos elevene.

Figur 15. Hva har Din Framtid bidratt med i forhold til elevenes utvikling? Prosent. N = 115

Det viktigste her er naturligvis den gule delen av søylen: Her finner vi de elevene som mener at Din Framtid har hatt en betydning. Vi merker oss at de færreste elevene oppfatter at prosjektet Din Framtid har hatt betydning for å utvikle ønskede entreprenørielle egenskaper.

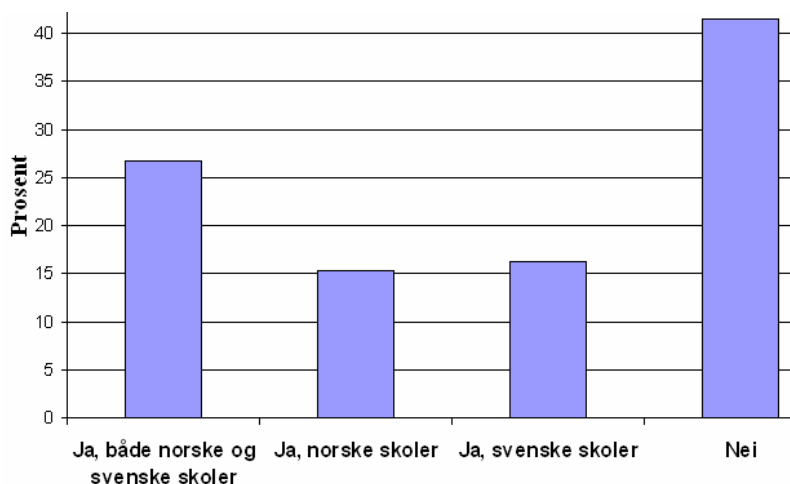
I forhold til økt motivasjon for læring, mener 19 prosent av elevene at Din Framtid har hatt betydning. I forhold til en eventuell styrking av beslutnings- og problemløsningsegenskaper er det bare 7 prosent av elevene som opplever at Din Framtid har virket positivt inn. 1 av 3, eller 33 prosent av elevene, opplever at Din Framtid har hatt en positiv innvirkning på deres samarbeidsevner i forhold til de andre elevene. 35 prosent av elevene mener at Din Framtid har bidratt til at de er blitt mer målrettet i forhold til valg av utdanning/jobb. 20 prosent av elevene opplever at Din Framtid har bidratt til at de er bedre rustet i forhold til arbeidslivet. 11 prosent av elevene har fått økt lyst til å starte opp en bedrift.¹

¹ Vi har også spurt spørsmål om elevenes utvikling rettet til lærerne. Blant lærerne er det 36 prosent som mener at Din Framtid har hatt en positiv betydning for elevene i forhold til deres motivasjon. Blant

Vi har også spurt en del spørsmål om elevenes tanker rundt sin egen framtid. Vi skal kort gå gjennom resultatene.

- 83 prosent er sikre på at de selv kan påvirke sin egen framtid, mens 17 prosent har mindre tro på at de kan påvirke sin egen framtid.
- 62 prosent av elevene planlegger å ta høyere utdanning, 13 prosent skal ikke ta høyere utdanning, mens 25 prosent er usikre.
- 43 prosent ønsker å bosette seg i Innlandet når de blir voksne, 14 prosent ønsker ikke å bosette seg i Innlandet, mens 43 prosent er usikre.
- 20 prosent har et ønske om å etablere sin egen bedrift i framtiden, 29 prosent ønsker ikke dette, mens 51 prosent er usikre.

Den neste effekten vi skal se på er økt samarbeid. Vi begynner med spørsmålet om det har blitt økt kontakt mellom skolene i nettverket.

Figur 16. Økt kontakt mellom skolene i nettverket. Prosent.

N = 190

Samlet sier 42 prosent at deres skole ikke har fått økt kontakt med andre skoler, mens 58 prosent mener at skolen har fått økt kontakt. Blant disse kommenterer 27 prosent at deres skole har fått økt kontakt med både norske og svenske skoler, 15 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med norske skoler, 16 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med svenske skoler. Det er her en del forskjeller mellom norske og svenske lærere:

- Norske lærere: 42 prosent mener at deres skole har fått økt kontakt med både norske og svenske skoler, 20 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med norske skoler,

---

lærerne sier hele 38 prosent at de opplever at elevene har fått styrket sine beslutnings-/problemløsningsevner. Hele 39 prosent av lærerne opplever i middels/stor grad at elevene har blitt bedre til å samarbeide. Blant lærerne oppfatter 37 prosent at elevene i middels/stor grad har blitt mer målrettet i yrkesvalg/valg av utdanning. Nesten halvparten av lærerne, 47 prosent, opplever i middels/stor grad at elevene har blitt bedre rustet i forhold til arbeidslivet gjennom Din Framtid. Blant lærerne opplever 23 prosent at elevene har fått økt lyst til å starte egen bedrift gjennom Din Framtid. I tillegg til dette mener 43 prosent av lærerne at elevene har forstått nytten av å jobbe tverrfaglig, mens 28 prosent opplever at elevene har fått god kjennskap til lokalsamfunnet.

21 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med svenske skoler, 20 prosent mener at deres skole ikke har fått økt kontakt med andre skoler.

- Svenske lærere: 20 prosent mener at deres skole har fått økt kontakt med både norske og svenske skoler, 13 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med norske skoler, 15 mener at deres skole "bare" har fått økt kontakt med svenske skoler, 52 prosent mener at deres skole ikke har fått økt kontakt med andre skoler.

Det er viktig å se disse resultatene i lys av at noen lærere kjenner prosjektet Din Framtid bedre enn andre lærere i utvalget, og dermed har større forutsetninger for å si om Din Framtid har bidratt til økt kontakt mellom skoler. Det viser seg imidlertid at det ikke er noen signifikant forskjell mellom de som har deltatt i regionale samlinger i regi av Din Framtid og de som ikke har det; 40 prosent av de som har deltatt i flere regionale samlinger i regi av Din Framtid mener at deres skole ikke har fått økt kontakt med andre skoler, mens 45 prosent av de som ikke har deltatt på regionale samlinger mener at deres skole ikke har fått økt kontakt med andre skoler.

Det neste spørsmålet er om lærerne mener at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv i forbindelse med Din Framtid. Samlet sier 31 prosent at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv i forbindelse med Din Framtid, mens 69 prosent ikke oppfatter dette. Også her ser vi forskjeller mellom Norge og Sverige:

- Norske lærere: 43 prosent oppfatter at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv i forbindelse med Din Framtid, mens 57 prosent ikke oppfatter dette.
- Svenske lærere: 25 prosent oppfatter at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv i forbindelse med Din Framtid, mens 75 prosent ikke oppfatter dette.

Det er viktig å se disse resultatene i lys av at noen lærere kjenner prosjektet Din Framtid bedre enn andre lærere i utvalget. Igjen er det ingen signifikant forskjell mellom de som har deltatt i regionale samlinger i regi av Din Framtid og de som ikke har det; 74 prosent av de som har deltatt i flere regionale samlinger i regi av Din Framtid mener at deres skole ikke har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv, mens 64 prosent av de som ikke har deltatt på regionale samlinger mener at deres skole ikke har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv.

Det siste spørsmålet er om lærerne selv har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv. Vi ser her kun på de lærerne som har deltatt aktivt i Din Framtid. Samlet sier 80 prosent at de selv i forbindelse med Din Framtid har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv.² Også her finner vi forskjeller mellom Norge og Sverige:

---

² Igjen er det ingen signifikant forskjell mellom de som har deltatt i regionale samlinger i regi av Din Framtid og de som ikke har det; 79 prosent av de som har deltatt i flere regionale samlinger i regi av Din Framtid mener at de har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv, mens 82 prosent av de som ikke har deltatt på regionale samlinger mener at de selv har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv.

- Norske lærere: 70 prosent mener at de selv i forbindelse med Din Framtid har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv, mens 30 prosent ikke oppfatter dette.
- Svenske lærere: 85 prosent mener at de selv i forbindelse med Din Framtid har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv, mens 15 prosent ikke oppfatter dette.

I Norge har 29 prosent av lærerne benyttet seg av lokal utdanning/coaching, mens i Sverige har 45 prosent av lærerne benyttet seg av lokal utdanning/coaching. Vi har spurt lærerne om deres erfaringer med lokal utdanning/coaching, og her har bare de som har deltatt i lokal utdanning/coaching svart.

Tabell 13. Vurdering av nytten av lokal utdanning/coaching. Prosent.

	Nei	Noen grad	Ja	Sum	Antall
Opplever du at den lokale utdanningen/coachingen var entreprenøriell?	15	56	29	100	167
Har du benyttet deg av kunnskaper/erfaringer fra lokal utdanning/coaching i din undervisning?	29	39	32	100	167
Har du benyttet muligheten for lokal støtte/coaching av utviklingsprosesser?	43	33	24	100	167

29 prosent opplevde den lokale utdanningen/coachingen som entreprenøriell, 56 prosent som entreprenøriell i noen grad, mens 15 prosent ikke opplevde den lokale utdanningen/coachingen som entreprenøriell. Svenske lærere er mer positive enn de norske.

- Norske lærere: 7 prosent opplevde den lokale coachingen som entreprenøriell, 67 prosent i noen grad, og 27 prosent opplevde den ikke som entreprenøriell.
- Svenske lærere: 35 prosent opplevde den lokale coachingen som entreprenøriell, 53 prosent i noen grad, og 12 prosent opplevde den ikke som entreprenøriell.

32 prosent har benyttet seg av kunnskaper/erfaringer fra lokal utdanning/coaching i sin undervisning, 39 prosent i noen grad, mens 29 prosent ikke har benyttet seg av kunnskaper/erfaringer fra lokal utdanning/coaching i sin undervisning. Norske lærere er noe mer positive enn svenske lærere.

- Norske lærere: 47 prosent har benyttet seg av kunnskaper/erfaringer fra lokal coaching, 27 prosent har gjort det i noen grad, og 27 prosent har gjort det i liten grad.
- Svenske lærere: 28 prosent har benyttet seg av kunnskaper/erfaringer fra lokal coaching, 42 prosent har gjort det i noen grad, og 30 prosent har gjort det i liten grad.

24 prosent har benyttet seg av muligheten for lokal støtte/coaching av utviklingsprosesser, 33 prosent i noen grad, mens 43 prosent ikke har benyttet seg av muligheten for lokal støtte/coaching av utviklingsprosesser. Svenske lærere har oftere benyttet muligheten enn norske lærere.

- Norske lærere: 13 prosent har benyttet muligheten for coaching av utviklingsprosesser, 47 prosent har gjort det i noen grad, og 40 prosent har ikke gjort det.
- Svenske lærere: 26 prosent har benyttet muligheten for coaching av utviklingsprosesser, 30 prosent har gjort det i noen grad, og 44 prosent har ikke gjort det.

3 Oppsummering av viktige funn

Tall kan tolkes på mange vis. En kvantitativ undersøkelse som denne gir kun svar på hvordan lærerne og elevene har opplevd Din Framtid, men vi kontrollerer ikke for eventuelle andre faktorer som kan ha spilt inn på deres opplevelse av prosjektet. Med dette i minne, la oss se nærmere på resultatene og effektene av Din Framtid. Vi ser her på den samlede fordelingen av våre funn, det vil si både Norge og Sverige samlet.

3.1 Resultater

Resultatene av Din Framtid har vært det klart viktigste for denne evalueringen. Vi har sett på tre mulige resultater: Pedagogisk utvikling, spredning av kunnskap/erfaringer og vurdering av Din Framtid som organisasjon.

Pedagogisk utvikling

Fokuset i prosjektet Din Framtid er at de deltagende lærerne skal få et kompetanseløft som gjør at de driver pedagogisk utviklingsarbeid. Det første spørsmålet vi ser på er om det har skjedd en pedagogisk utvikling blant lærerne som har deltatt i prosjektet. Vi har her bedt lærerne om å vurdere sin pedagogiske utvikling før Din Framtid ble iverksatt og sammenligne med nå-situasjonen (ved prosjektets slutt).

- Et mindretall av lærerne har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på
  - 33 prosent sier at prosjektet har ført til at de har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på i middels/stor grad, 45 prosent i liten grad, og 21 prosent har ikke opplevd noen utvikling.
  - De mest brukte metodene er prosjekt, kreativtetsøvelser og innlæringsstiler
- Et mindretall av lærerne har utviklet sin undervisningsstil
  - 22 prosent sier at prosjektet ført til at de har utviklet sin undervisningsstil i middels/stor grad, 54 prosent i liten grad, og 23 prosent har ikke opplevd noen endring.
- Et flertall av lærerne har blitt stimulert til å se muligheter, fått gode tips og fått bekreftet sitt arbeid før Din Framtid
  - 72 prosent har blitt stimulert til å se muligheter
  - 60 prosent har fått gode tips og ideer
  - 54 prosent har fått bekreftelse av sitt arbeid før prosjektet
  - 46 prosent har blitt utfordret i forhold til sitt tidligere arbeid.

Det har skjedd et pedagogisk utviklingsarbeid i forhold til at mange lærere har gjort seg en del tanker om sitt eget arbeid, blitt stimulert, og fått tips. Det er imidlertid bare et mindretall av deltakerne (1 av 3) som har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på og enda færre som har utviklet sin undervisningsstil (1 av 5).

Resultatene for Din Framtid er på nivå med tidligere nordiske skoleutviklingsprosjekt på entreprenørfeltet. Man kommer langt i forhold til stimulans og ideer, men det er verre med iverksettelsen. La oss ta to nordiske prosjekter som eksempel: *Entreprenørskap som utdanningsmål for ungdom* var et fireårig utviklingsprosjekt (1997-2000) der de fem nordiske landene deltok. Gjennom prosjektet ble man klar over hvordan man skulle arbeide med entreprenørskap i 3 av 4 deltakerskoler, men bare 1 av 3 skoler lyktes med å forankre entreprenørskap som utdanningsmål i skolens policy og praksis og i skolens ledelse (Landråk 2000). Et annet nordisk prosjekt var *Entreprenørskap i de nordiske skoler*. Gjennom dette prosjektet kom det frem at få skoler har en "entreprenørskapskultur", men at alle skoler arbeider med entreprenørskap gjennom å fremme elevenes selvstendighet, kreativitet, samarbeidsevne, ansvarsbevissthet osv (Karlsen 2001).

Vi kan slutte at våre funn viser at Din Framtid har kommet delvis i mål i forhold til pedagogisk utvikling.

Spredning av erfaringer

Et annet sentralt mål med Din Framtid har vært at lærdommene fra prosjektet skal spres.³ Spørsmålet vi har stilt er om det har vært en spredningseffekt der lærerne som har deltatt i prosjektet har formidlet erfaringer videre til lærerkollegiet.

- Flertallet av lærerne mener at det har vært formidling av erfaringer og kunnskap
  - 41 prosent av lærerne opplever at de som deltok på samlinger i Din Framtid har formidlet sine erfaringer til lærerkollegiet, 45 prosent mener de har gjort dette i noen grad, og 14 prosent mener at de ikke har gjort dette.
- Det er en ganske sterk sammenheng mellom formidling og om skoleledelsen har tilrettelagt for formidling av erfaringer fra samlinger i regi av Din Framtid.

Med dette kan vi slutte at det i stor grad har vært en spredningseffekt, og spredning av erfaringer har lyktes best der skoleledelsen har lagt til rette for slik erfaringsoverføring.

Organisasjonen Din Framtid

I forhold til organisasjonen Din Framtid er spørsmålet om lærerne opplever at de har tilbudt aktiviteter av høy kvalitet, vært serviceinnstilte og lydhøre.

- 61 prosent mener at Din Framtid har vært serviceinnstilte og bare 5 prosent er uenige.
- 57 prosent mener at Din Framtid har tilbydd aktiviteter av høy kvalitet og bare 15 prosent er uenige.

---

³ I utvalget vårt har 2 av 5 lærere opplevd at det er de samme lærerne ved deres skole som har deltatt på regionale samlinger i regi av Din Framtid, 1 av 5 mener at "noen lærere har deltatt på flere samlinger, mens andre bare har deltatt en gang", og 1 av 5 sier at det har vært ulike lærere.

- 54 prosent er tilfredse med Din Framtids faglige kvalitet ved seminarer og bare 15 prosent er utilfredse.
- 60 prosent mener at Din Framtid har vært lydhøre for innspill fra lærerne og bare 13 prosent er uenige

Med dette kan vi slutte at organisasjonen Din Framtid får gode skussmål av lærerne.

3.2 Effekter

Mens vår vurdering av resultater er gjort i forhold til oppnåelsen av mål/intensjoner, forstår vi effekter som mer uintenderte følger som gjerne kommer på et senere tidspunkt enn resultatene. Vi har også sett på tre mulige effekter av Din Framtid:

- Hvilken nytte har elevene hatt av å delta i Din Framtid?
- Økt samarbeid
- Nyten av lokal coaching

Elevenes nytte

Gjennom prosjektet Din Framtid skal lærere skoleres slik at undervisningen deres utvikles. Ved at elevene jobber med varierte og entreprenørielle arbeidsmåter er tanken, igjen, at dette vil bidra til at de utvikler egenskaper som kreativitet, nysgjerrighet, evner til samarbeid, evner for problemløsning, ansvarsfølelse m.m. Vi ser her på elevenes opplevde nytte av Din Framtid.

- Flertallet (56 prosent) opplever at undervisningen er variert
- Et lite mindretall opplever elevmedvirkning (26 prosent).
- Få elever har utviklet ”entreprenørielle egenskaper”
  - 35 prosent er blitt mer målrettet i forhold til valg av utdanning/jobb.
  - 33 prosent har utviklet bedre samarbeidsevner.
  - 20 prosent mener at de er bedre rustet i forhold til arbeidslivet.
  - 19 prosent har fått økt motivasjon for læring.
  - 11 prosent har fått økt lyst til å starte opp en bedrift.
  - 7 prosent har fått bedre egenskaper for beslutning og problemløsning.

Sammenlignet med entreprenørskapsprogrammer som retter seg direkte mot elevene, for eksempel Ungt Entreprenørskap, er elevenes opplevde nytte av Din Framtid lav.⁴ Det er viktig å understreke at Din Framtid ikke retter seg spesifikt mot elevene, men mot lærerne. Effekter ovenfor elevene må derfor også sees i et lengre perspektiv enn innen for prosjektperioden, og på den måten kan vi si at det er meget positivt at noen elever har hatt nytte av prosjektet allerede.

---

⁴ I våre undersøkelser av slike entreprenørskapskonsepter både i Norge og internasjonalt mener flertallet av tidligere deltakere at programmene bidrar til å utvikle de nevnte egenskapene (se Johansen et al. 2006).

Økt samarbeid

I forhold til økt samarbeid ser vi her på om skolene/lærerne har fått økt kontakt med andre skoler i nettverket og om de har fått økt kontakt med lokalt næringsliv.

- 58 prosent mener at skolen de jobber på har fått økt kontakt med andre norske og/eller svenske skoler i nettverket
- 31 prosent mener at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv gjennom Din Framtid
- For egen del sier hele 80 prosent at de selv som lærer har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv gjennom Din Framtid

Våre funn viser at Din Framtid har bidratt til nye samarbeidsnettverk. For skolene har man klart å knytte kontakter med andre skoler i nettverket⁵, og den enkelte lærer har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv og organisasjonsliv.

Nytten av lokal coaching

Din Framtids tilbud om lokal coaching/utdanning har blitt benyttet av et mindretall av lærerne i Norge (29 prosent) og nesten halvparten (45 prosent) i Sverige. Vi spurte lærerne om deres erfaringer med lokal utdanning/coaching.

- 29 prosent opplevde i stor grad den lokale utdanningen/coachingen som entreprenøriell, 56 prosent i noen grad og 15 prosent fant den ikke entreprenøriell.
- 32 prosent har i stor grad benyttet seg av kunnskaper/erfaringer fra lokal utdanning/coaching i sin undervisning, 39 prosent i noen grad, og 29 prosent har ikke benyttet seg av den i sin undervisning.

Vi ser med andre ord at lærerne som har deltatt i lokal utdanning/coaching er splittet i forhold til om de syntes den var entreprenøriell og i om de har benyttet seg av den.

3.3 Anbefaling av Din Framtid

Gjennom denne oppsummeringen har vi funnet at prosjektet Din Framtid, ifølge deltakerne, har kommet i mål på noen punkter:

- Flertallet av lærerne har foretatt vurderinger av sitt eget arbeid.
- Flertallet av lærerne opplever at det har vært en spredning av kunnskap og erfaringer.
- Flertallet av lærerne gir organisasjonen Din Framtid gode skussmål.

---

⁵ Vi så her at det var forskjeller mellom Norge og Sverige: 43 prosent av norske lærere oppfatter at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv, sammenlignet med 25 prosent blant svenske lærere. Dette kan ses i sammenheng med at et mål på norsk side er at alle de deltagende skoler skal ha minst en samarbeidsavtale med næringsliv/andre institusjoner. Det er imidlertid ikke klart om svaret fra lærerne er helt gyldig: Spørsmålet er klart nok stilt, men det kan jo godt meget vel hende at deres skole har fått økt samarbeid med lokalt næringsliv/organisasjonsliv i forbindelse med Din Framtid, selv om lærerne ikke har oppfattet dette. Vi vet at alle norske skoler, for eksempel, har flere samarbeidsprosjekter med næringsliv, men det kan være at lærerne ikke har oppfattet at dette har vært i forbindelse med Din Framtid.

Samtidig er det viktig å innse at lærerne og elevene i klartekst forteller at man ikke har nådd alle de mål man har satt seg:

- Få lærere har fått flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.
- Få lærere har utviklet sin undervisningsstil.

Vi har også fått frem at Din Framtid har bidratt til en del uintenderte følger som gjerne kommer på et senere tidspunkt enn resultatene.

- Prosjektet har ført til økt kontakt mellom skolene
- Prosjektet har ført til økt kontakt mellom lærerne og lokalt næringsliv/organisasjonsliv

Den siste vurderingen lar vi lærerne stå for. Det har de gjort gjennom å svare på om de vil anbefale andre skoler å delta i lignende prosjekter som Din Framtid. Vi ser her at lærerne er splittet, som de jo også har vært i sine andre vurderinger av prosjektet, men at vel halvparten er positive til å anbefale andre skoler å delta i prosjekter som Din Framtid:

- 49 prosent vil i stor grad anbefale prosjekter som Din Framtid
- 30 prosent vil i middels grad anbefale prosjekter som Din Framtid
- 22 prosent vil i liten grad anbefale prosjekter som Din Framtid.

Referanser

Din Framtid 2007, Rapporter og notater fra prosjektet.

Europakommisjonen 2006a, *Alle dokumenter om Lisboa-strategien*.

Tilgjengelig på: http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

Europakommisjonen 2006b, *Implementing the Community Lisbon Programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning*.

Tilgjengelig på: [http://www.cas.cz/data/vav/vav-](http://www.cas.cz/data/vav/vav-eu/com2006_0033en01.pdf#search=%22Brussels%20%22fostering%20entrepreneurial%20mindsets%20through%20education%20and%20learning%22%20european%20commission%22)

[eu/com2006_0033en01.pdf#search=%22Brussels%20%22fostering%20entrepreneurial%20mindsets%20through%20education%20and%20learning%22%20european%20commission%22](http://www.cas.cz/data/vav/vav-eu/com2006_0033en01.pdf#search=%22Brussels%20%22fostering%20entrepreneurial%20mindsets%20through%20education%20and%20learning%22%20european%20commission%22)

Johansen, V., Eide, T. og Harris-Christensen, H. 2006, "Forskning på entreprenørskapsopplæring i Norge. Kunnskapsstatus oktober 2006", *ØF-rapport 19/2006*. Lillehammer: Østlandsforskning.

Karlsen, E. 2001, "Entreprenørskap i skolen. Et satsingsområde for nordiske skolemyndigheter", *NF-rapport 10/2001*. Bodø: Nordlandsforskning.

NHD 2003, *Fra idé til verdi. Regjeringens plan for en helhetlig innovasjonspolitik*.

Tilgjengelig på:

<http://www.dep.no/archive/nhdvedlegg/01/09/fraid001.pdf#search=%22Fra%20id%C3%A9%20til%20verdi%22>

NUTEK 2007, *Om NUTEK*

Tilgjengelig på: www.nutek.se

Spilling, O. 1998, *Entreprenørskap på norsk*. Oslo: Fagbokforlaget.

UFD, KRD og NHD 2004, *Se mulighetene og gjør noe med dem!*

Tilgjengelig på: http://www.dep.no/filarkiv/209235/Se_mulighetene.pdf

Appendix. Aktive og mindre aktive norske skoler

På norsk side har det vært noen skoler som har vært mer aktive enn andre skoler. Vi er bedt om å vise forskjeller mellom de skolene som har vært mest aktive og de som har vært mindre aktive, da dette kan være med å forklare resultatene. På bakgrunn av lærernes og skolenes anonymitet vil vi ikke fortelle hvilke skoler som er plassert i de to kategoriene: Aktiv og Lite aktiv. Alle tabellene er prosentuert, og p-verdier under 0.05 gir en signifikant sammenheng (95 prosent sikkerhet ved generalisering). Vi har uthevet tittelen på tabellen der det er signifikante sammenhenger.

Har deltakelsen i prosjektet Din Framtid ført til at lærerne har flere pedagogiske verktøy/metoder å spille på.

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	26	65
Middels/stor grad	74	35
Sum	100	100
p-verdi	0,04	

Kafepedagogikk

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	75	78
Middels/stor grad	25	22
Sum	100	100
p-verdi	0,82	

Kreativitesøvelser

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	42	74
Middels/stor grad	58	26
Sum	100	100
p-verdi	0,02	

Innlæringsstiler

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	36	63
Middels/stor grad	64	37
Sum	100	100
p-verdi	0,06	

Framtidsdager/Oppfinnerdager/Idedager

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	49	84
Middels/stor grad	51	16
Sum	100	100
p-verdi	0,01	

Storyline

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	81	89
Middels/stor grad	19	11
Sum	100	100
p-verdi	0,40	

Problembasert læring

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	59	65
Middels/stor grad	41	35
Sum	100	100
p-verdi	0,69	

Prosjekt

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	29	35
Middels/stor grad	71	65
Sum	100	100
p-verdi	0,64	

Lærere som har fått utviklet sin undervisningsstil i etterkant av deltakelse i Din Framtid.

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	50	70
Middels/stor grad	50	30
Sum	100	100
p-verdi	0,14	

Gode eksempler/tips og ideer

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	32	50
Middels/stor grad	68	50
Sum	100	100
p-verdi	0,17	

Bekreftelse/forsterkning av ditt arbeid før prosjektet

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	37	53
Middels/stor grad	63	47
Sum	100	100
p-verdi	0,27	

Blitt utfordret i forhold ditt arbeid før prosjektet

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	42	65
Middels/stor grad	58	35
Sum	100	100
p-verdi	0,09	

Stimulert til å se muligheter

	Aktiv	Mindre aktiv
Ingen/liten grad	24	30
Middels/stor grad	76	70
Sum	100	100
p-verdi	0,64	

Evaluering av Din Framtid

Østlandsforskning har foretatt en deltagersentrert evaluering av Interreg III A prosjektet Din Framtid. Evalueringens hovedmål har vært å dokumentere resultater og effekter med henblikk på prosjektets målsettinger. Evalueringens design har vært kvantitativ; vi har gjennomført fire spørreundersøkelser blant deltagerne i Din Framtid – norske og svenske elever og lærer - for å studere hvordan de har opplevd prosjektet. I alt har 239 lærere og 115 elever fra norske og svenske skoler deltatt i undersøkelsene. Rapporten finnes både på norsk og i svensk oversettelse.

Notat nr.: 11/2007
ISSN nr: 0808-4653